

ÁTLÁTHATÓBBÁ VÁLIK A TUDOMÁNYOS TELJESÍTMÉNY

A magyar oktatási-kutatási intézmények, köztünk egyetemünk tudásvagyonát mutatja be és teszi egységes szempontok szerint mérhetővé a Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT), mely a magyar szerzők tollából született tudományos művek közös bibliográfiai adatbázisa. Az MTMT megismerésében az ELTE-s oktatókat idén szeptemberben intenzív tanfolyamok segítették, melyek szervezőivel, Áts Józseffel, az Egyetemi Könyvtár Informatikai és Fejlesztési Osztály munkatársával, illetve Szabó Pannával, a Gyűjteménykezelői Osztály munkatársával beszélgettünk.

Miért fontos a Magyar Tudományos Művek Tára? Milyen céllal jött létre?

Áts József: Az MTMT egy közös rendszerbe foglalva vállalja fel azt a nemzeti bibliográfiai funkciót, hogy a magyar szerzők tollából született tudományos műveket és a rájuk hivatkozó irodalmat is – legyen szó akár hazai, akár külföldön megjelent publikációkról – nyilvántartja. Így nemcsak a magyar tudományos teljesítmény, hanem annak hatása is mérhetővé válik. A programot az MTA Könyvtár és Információs Központ koordinálja, tagjai az együttműködés keretében a rendszerhez önkéntesen csatlakozó felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek. Alapítótagejai a tudományos tevékenységek felelős intézményei, úgymint a Magyar Tudományos Akadémia, a Magyar Akkreditációs Bizottság, a Magyar Rektori Konferencia, az OTKA és az Országos Doktori Tanács.

Szabó Panna: Az intézmények szempontjából az MTMT-vel egy egyetem tudásvagyonát, illetve egy-egy szerző publikációs tevékenységét lehet bemutatni. Emellett a különböző pályázati elszámolásokban, valamint az oktatók és intézmények értékelésében is egyre meghatározóbb szerepet kap. Számunkra ez azért is fontos, mert az ország elsőszámú egyeteméről beszélünk.

Hogyan jött a tanfolyamok megrendezésének ötlete? Miért volt szükség rá?

Áts József: Az MTMT széleskörű bevezetését és alakítását egy TÁMOP-projekt is támogatja: a TÁMOP-4.2.5.A-11/1-2012-0001 A Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) publikációs adatbázis szolgáltatások országos kiterjesztése című pályázat keretein belül 16 tanfolyamot terveztünk azzal a céllal, hogy bemutassuk, hogyan lehet a feltöltés és az idézettség felkutatása szempontjából professzionális módon használni a rendszert és a számunkra elérhető adatbázisokat. Az érdeklődés nagyobb volt, mint az összes korábban indított tanfolyamunknál.

Szabó Panna: Olyannyira, hogy az ELTE karai kivétel nélkül képviseltették magukat, és végül 23 tanfolyamot tartottunk 6 helyszínen szűk három hét alatt, melyeken csaknem 200-an vettek részt. Egy-két doktorandusz kivételével többségében oktatók voltak jelen. A képzés két részből állt: az A-modul a feltöltési ismereteket, a B-modul az idézettség keresését és feltöltését mutatta be, emellett aktualitása miatt az ODT áttemelés egyikéből sem maradt ki. A dolgunkat nehezítette, hogy az egyes tudományterületeken más a publikálási mód, máshová helyeződnek a hangsúlyok, ezért mindig a jelenlévők igényeihez kellett alakítani az alapokon túl elmondottakat. A rendszer összetett, ezért könnyű hibázni benne, illetve helyes használata sokféle ismeretet igényel.

Az ELTE-n mikor kezdték el használni a rendszert? Az Önök munkája hogyan kapcsolódik az MTMT-hez?

Áts József: Az ELTE az elsők között csatlakozott az MTMT felhasználóihoz, még 2010-ben, az ÁJK pedig az első olyan kar volt, mely anyagait intézményi szinten publikussá tette. Legutóbb a művészeti intézményekkel bővült a sor, így egyre többen építjük ezt a közös országos rendszert. A mi működésünket a [6/2012-es rektori utasítás](#) határozza meg: az adatbázis feltöltéséért a szerzők a felelősök, de ezt és az adatok karbantartását a könyvtárosok támogatják. Pannával az ehhez kiépített könyvtárosokból álló adminisztrátori hálózatot és a pályázati ellenőrzéseket koordináljuk, azonkívül kapcsolatot tartunk az Akadémián dolgozó központi adminisztrátorokkal, illetve bizonyos egységesített adatokat csak mi tudunk felvenni az ELTE-n.

Milyen sikeresen használja az ELTE a rendszert? Melyek a legnagyobb kihívások?

Áts József: Hatalmas kihívás volt, hogy a többi nagy egyetemhez képest eddig nem rendelkezünk publikációs adatbázissal. Utoljára még az Eötvös Kiadó gondozásában jelent meg ELTE-s tudományos publikációkat összefoglaló almanach 2003-ig, de elektronikusan nem állt rendelkezésünkre egy olyan adatbázis, mely az egész egyetemre vonatkozóan össze tudta volna foglalni ezeket a munkákat. Ugyanakkor ki tudtuk használni azt a helyzeti előnyünket, hogy míg a többiek a publikációk áttöltésével voltak elfoglalva, mi azonnal meg tudtuk kezdeni az adatok felvitelét az MTMT-be.

Szabó Panna: Emellett technikai értelemben az MTMT változásai jelentenek kihívást: az egyre nagyobb számú résztvevőnek és az egyre bővülő partnerintézeti igényeknek eleget téve, részben az említett TÁMOP-projektnek köszönhetően is, a rendszer megújulóban van. Egy ekkora egyetemen az is külön odafigyelést igényel, hogy szakterületenként más és más a publikálási és hivatkozási mód, a publikálási gyakoriság és a publikációkon együtt dolgozók száma. A természettudósoknál például gyakori, hogy nagy létszámú kollaborációkban dolgoznak, ezért előfordulhat, hogy akár 2000-en is jegyeznek egy tanulmányt, míg a humántudományi területen már a 2-3 fő fölötti társszerzős publikáció is nagyon ritka. A rektori utasítás értelmében az ELTE-n a szerző a felelős jegyzéke minőségéért, függetlenül attól, hogy ő maga vagy valaki más vitte-e be az MTMT-be. A megfelelő színvonal elérését az összes kart felölelve jelenleg 30-35 aktív, gyakran emberfeletti munkát végző könyvtáros támogatja.

Nem lenne célszerűbb ezeknek az ismereteknek az elsajátítását beépíteni az oktatásba?

Szabó Panna: A BTK-n az informatikus könyvtáros szakos hallgatóknak jelenleg is oktatják az MTMT kezelését, akik a kurzus keretein belül oktatóktól kapott jegyzékeken „éles” feladatokat oldanak meg. Emellett a TTK Tudománykommunikáció a természettudományban szakán is találkozhatnak ilyen jellegű feladatokkal a hallgatók, ahol Józsi is tart órát információs műveltség témakörben.

Áts József: Mivel az MTMT kezelése azt a típusú információs műveltséget követeli meg, ami ma már a magas szintű kutatáshoz és publikáláshoz elengedhetetlen, hasznos lenne, ha az összes karra kiterjedően a tudományos élet szerves részévé válnának az ilyen jellegű képzések. El kellene az ELTE-n is érni, hogy legalább a PhD-hallgatók számára akkreditált kurzusokat tarthassanak a könyvtárosok. Ez a hosszú távú építkezés szempontjából lenne szükséges.